

DOI 10.47315/archives2021.329.186

УДК 27-789.32(477.8-89Г АЛИЧИНА)«18»:930.253

Назарій Лоштин

кандидат історичних наук,

науковий співробітник відділу рукописів,

Львівська національна наукова бібліотека України

імені Василя Стефаника

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8911-7808>

## ПЕРГАМЕНТНИЙ ДИПЛОМ ІЗ КАНЦЕЛЯРІЇ ГАЛИЦЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ БЕРНАРДИНЦІВ

**Анотація. Мета роботи** – публікація пергаментного диплома (1875 р.), який походить із канцелярії Галицької провінції католицького чернечого ордену францисканців-обсервантів (на теренах колишньої Речі Посполитої більш відомі як бернардинці). Диплом зберігається у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника. **Наукова новизна** полягає у введенні до наукового обігу документа, що дозволить краще дослідити писемну культуру католицького чернецтва на українських землях. **Методологія дослідження.** Дослідження опирається на загальнонаукові методи аналізу і синтезу та принципи історизму і об'єктивності. При публікації додатків застосовано методи археографії і сфрагістики. Опис документа здійснено за декількома елементами: дата і місце складання; розмір аркуша документа; оригінальні підписи експонентів; опис печатки (форма, матеріал, розмір, легенда, зображення). **Перспективи подальших студіювань:** необхідно провести подальші архівні пошуки та виявити інші дипломи і схожі документи, що походять з канцелярії Галицької провінції бернардинців. Це дасть змогу провести порівняльний аналіз досліджуваного у статті диплома та встановити особливості писемної культури бернардинців у ХІХ ст. **Висновки.** Зміна політичної ситуації внаслідок першого поділу Речі Посполитої у 1772 р. призвела й до зміни кордонів різноманітних церковних структур. Замість Руської провінції бернардинців у 1784 р. утворено Галицьку провінцію. Відбулися зміни і в організації економічного життя монастирів відповідно до нового законодавства. Проте в австрійський період ченці й надалі застосовували давні практики для забезпечення матеріальних потреб монастиря. Саме це знайшло відображення в проаналізованому документі. Йдеться про передання монастирських маєтків під опіку світської особи. Ченці змушені були користуватися послугами синдиків, адже представникам жебрачих чернечих орденів було заборонено володіти майном.

**Ключові слова:** диплом; пергамент; канцелярія; бернардинці; Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника; Львів; Кристинополь.

Орден францисканців-обсервантів (на теренах Речі Посполитої більш відомі як бернардинці<sup>1</sup>) розпочав свою діяльність на українських землях у XV ст. У 1460 р. було засновано монастир Св. Андрія у Львові. З того ж часу він був головним у регіоні – спершу як центр окремої кустодії<sup>2</sup>, а з 1637 р. – Руської провінції ордену. Перший поділ Речі Посполитої у 1772 р. вплинув на організацію територіальних структур Римо-католицької церкви у регіоні. Наслідком входження частини земель Речі Посполитої до складу імперії Габсбургів стала зміна в адміністративній структурі ордену. Так, замість Руської провінції у 1784 р. утворено Галицьку провінцію, центром якої надалі залишався львівський монастир.

Функціонування монастирських канцелярій і архівів належить до малодосліджених аспектів писемної культури на українських землях. Це ж твердження можна застосувати й щодо іншої теми – діяльності католицьких чернечих орденів на теренах Королівства Галичини і Лодомерії<sup>3</sup>. Організація їхнього життя, зокрема й господарська діяльність, зазнали суттєвих змін в австрійські часи. Зміна меж орденських провінцій у відповідності до нових геополітичних реалій Центрально-Східної Європи відобразилася й у зміні організації канцелярій як окремих монастирів, так і цілих провінцій.

Поза тим, що у монастирі діяли власна канцелярія й архів, виникнення провінції, осередком якої був Львів, спричинилося до формування канцелярії провінціала – очільника провінції, а також провінційного архіву<sup>4</sup>. Головним урядником канцелярії був провінціал, фактичне керівництво здійснював обраний на провінційній капітулі секретар (канцлер). Власний секретар – соцій – міг бути й у провінціала. Секретарі могли подорожувати в межах провінції з її очільником, зберігаючи при собі цінні документи й печатку провінції. З австрійських часів провінційна канцелярія локалізувалася у Львові, до того була мобільною<sup>5</sup>.

<sup>1</sup> Назва «бернардинці» походить від імені засновника обсервантського руху у середовищі францисканців – Бернардина з Сієни. Його ж іменем названо перший на теренах Корони Польської монастир францисканців-обсервантів у Кракові, що й дало поштовх до поширення назви «бернардинці».

<sup>2</sup> Кустодія – адміністративна одиниця у францисканському ордені, нижча рангом за провінцію.

<sup>3</sup> Детальн. див.: *Milawicki M.* Stan i perspektywy badań nad dziejami męskich wspólnot zakonnych Kościoła rzymskokatolickiego w Galicji w latach 1772–1918 // *Galicja 1772–1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badań.* T. 2. 2011. S. 147–194.

<sup>4</sup> *Sitnik A.* Produkcja rękopiśmienna kancelarii Klasztoru oraz Prowincji Ruskiej i Galicyjskiej OO. Bernardynów we Lwowie jako podstawa zbiorów archiwalnych // *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, 2002. № 78. S. 189.

<sup>5</sup> *Ibid.*

Канцелярія продукувала різноманітні документи, а саме: вхідну і вихідну документацію, копії документів, акти капітул і протоколи засідань уряду провінції, акти монастирів провінції, рахункові книги, персональні акти ченців, кореспонденцію провінціала, різні канцелярсько-архівні документи.

Документи, створені у канцелярії Руської і Галицької провінцій, зараз зберігаються в Архіві провінції бернардинців у Кракові<sup>6</sup>, а також у Національному закладі імені Оссолінських у Вроцлаві (далі – Оссолінеум), Бібліотеці Музею Чарторийських у Кракові, Воеводській бібліотеці у Любліні, Бібліотеці ПАН у Кракові, Національній бібліотеці у Варшаві та Архіві францисканців у Римі<sup>7</sup>.

У фондах відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника зберігається пергаментний диплом, створений у 1875 р.<sup>8</sup> Документ походить зі збірки дипломів Оссолінеуму. За змістом це – звернення провінціала Галицької провінції ордену бернардинців Антонія Мікоша до маршалка Сокальського повіту, посла до Галицького сейму Станіслава Поляновського (1826–1898) із проханням прийняти опіку над бернардинським монастирем у Кристинополі (сучасне місто Червоноград Львівської обл.).

Документ пергаментний, розміром 48.5×66 см, декорований рослинним орнаментом та двома гербами. У верхній частині посередині вміщено герб францисканців: 2 перехрещені руки над хмарою: одна – з рукавом чернечого габіту – рука Святого Франциска Асизького зі стигматами, друга – Ісуса Христа з раною від цвяха; між руками – хрест; як додатковий елемент над гербом вміщено фрагмент німба. Друге зображення – це герб Побуг, що його використовував С. Поляновський: у лазурному полі – срібна підкова кінцями донизу, на підкові – золотий кавалерійський хрест; над щитом – шляхетська корона, над якою – хорт,

<sup>6</sup> *Murawiec W. F., Sitnik A. K., Żuchowski K. i Gawicki K.* Dokumenty papierowe i pergaminowe z lat 1571–1903 pochodzące z archiwum klasztoru oo. Bernardynów we Lwowie, przechowywane w Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie. *Hereditas Monasteriorum*. 2012. Vol. 1. S. 212; *Wyczawski H.* Katalog Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie: część 1: dokumenty // *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*. 1961. № 3(1–2). S. 48–102; *Ibidem*. Katalog Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie: część 2: rękopisy // *Ibid.* 1962. № 4. S. 72–154.

<sup>7</sup> *Wyczawski H.* Katalog archiwaliów bernardyńskich w zbiorach obcych // *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, 1981. № 42. S. 278–279.

<sup>8</sup> Prowincjał oo. Bernardynów w Galicji ks. Antoni Mikosz powołają Stanisława Polanowskiego na syndyka zgromadzenia i oddaje mu w opiekę klasztor w Krystynopolu // *Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника*. Ф. 5. Оп. 3. Од. зб. 2292. Арк. 1.

що виходить із корони; на шиї хорта – золотий ремінець; синій намет підбитий золотом праворуч та сріблом ліворуч.

Документ завірено паперовою печаткою та підписом провінціала А. Мікоша. Печатка овальна, розміром 60×35 мм. У центрі – зображення Діви Марії з Ісусом на руках; Марія та Ісус короновані. У правій руці Ісуса – Держава (Яблуко) – символ Христа, домінуючого над світом. Марія стоїть на півмісяці. Легенда по колу – SIGILLUM+MINISTRI+PROVINC[IA]E+GALICIARO.

Щодо змісту документа, то він носить економічний характер. Провінціал Галицької провінції бернардинців отець А. Мікош звертається до С. Поляновського з проханням прийняти опіку на монастирем у Кристинополі. С. Поляновський – це галицький політичний діяч, народжений у селі Мошкові<sup>10</sup> поблизу Кристинополя. Багаторазово обирався до Галицького Крайового Сейму, делегований до Державної Ради у Відні у 1867 р. і 1870 р., у 1883 р. став пожиттєвим членом Палати Панів – верхньої палати Австрійського парламенту. Власник маєтків у рідному Мошкові та навколишніх селах. Як політик, в основному займався питаннями розвитку рільництва та залізниць<sup>11</sup>. Якщо враховувати місце походження, зосередження маєтків та напрями діяльності С. Поляновського, то не дивно, що вибір провінціала впав саме на цього політичного діяча.

Своє прохання провінціал обґрунтовує традицією апостольської бідності, що є одним із важливих елементів вчення Святого Франциска. Відповідно до бажання засновника ордену наслідувати ідеали Христа та апостолів, ченці-францисканці робили наголос на вбогості та відірваності від матеріальних цінностей. Принцип убогості був не лише індивідуальний, а й монастирський, що становило проблему, оскільки для існування чернечої обителі потрібні були матеріальні ресурси. Тому францисканці вдалися до легальної фікції, за якою монастирським майном спершу володіли світські друзі ордену, а з 1245 р. – Папський престол<sup>12</sup>. У 1322–1428 рр. майно францисканців знову «належало» світським друзям і, відповідно до рішення Папи Мартин IV, повернулося до сфери діяльності Апостольського престолу<sup>13</sup>. Світська особа, яка від імені монастиря була офіційним розпорядником маєтків обителі, називалася «апостольський синдик»/«синдик». Синдика самостійно могло обирати керівництво монастиря. Окрім управління монастирськими ма-

<sup>9</sup> Ці 2 літери погано відтиснені на печатці.

<sup>10</sup> Тепер – село Гута Червоноградського р-ну Львівської обл.

<sup>11</sup> *Zdrala J. Polanowski Stanisław* // *Polski Słownik Biograficzny*. 1982. Т. XXVII. S. 279–281.

<sup>12</sup> *Лінч Дж. Г. Середньовічна Церква: коротка історія* / пер. з англ. мови В. Шовкуна. Київ, 1994. С. 307.

<sup>13</sup> *Город в средневековой цивилизации Западной Европы*. Т. 1. Феномен средневекового урбанизма / под ред. А. Сванидзе. Москва, 1999. С. 304.

етками, синдик також представляв інтереси монастиря у судових процесах<sup>14</sup>.

Щодо монастиря у Кристинополі, то він виник у кінці XVII ст. — у 1685 р. Фелікс Казимир Потоцький заснував нове місто і назвав його на честь своєї дружини. У 1692 р. він запросив до міста бернардинців, а 30 травня 1695 р. було офіційно видано фундаційний акт про заснування монастиря<sup>15</sup>. У храмі при монастирі зберігалися мощі Святого Папи Климента<sup>16</sup> та коронована ікона Богородиці<sup>17</sup>. З 1798 р. гвардіан (настоятель) виконував функції пароха у місті<sup>18</sup>. Монастир у Кристинополі 29 квітня 1802 р. мав бути закритий через незначну кількість ченців — всього лише 2 (станом на 1772 р. їх було 15 і надалі чисельність зменшувалася<sup>19</sup>). Однак його вдалося зберегти. У монастирських приміщеннях діяла парафіяльна школа, у якій до 1892 р. викладали також і бернардинці<sup>20</sup>. Щодо маєтку монастиря, то він складав близько 40 моргів землі<sup>21</sup>. Монастир було закрито після остаточного встановлення кордонів між Польською народною республікою і СРСР після Другої світової війни та входженням Кристинополя до складу радянської держави. Важливо зазначити, що провінціал А. Мікош, від імені якого видано диплом, був гвардіаном монастиря у Кристинополі у 1840–1843 рр., а посаду провінціала обіймав у 1873–1876 рр.<sup>22</sup>

Нижче публікуємо диплом мовою оригіналу та його переклад, здійснений автором публікації, а також фрагменти фотокопії документа.

<sup>14</sup> *Kantak K.* Bernardyni Polscy. T. 1. Lwów, 1923. S. 89; *Sitnik A.* Benrardyni lwowscy. Histroia klasztoru i kościoła pod wezwaniem świętych Bernardyna ze Sieny i Andrzeja Apostoła we Lwowie (1460–1785). Kalwaria Zebrzydowska, 2006. S. 114; *Encyklopedia kościelna*. T. XXVII / przez x. Michała Nowodworskiego. Warszawa, 1904. S. 379.

<sup>15</sup> *Golichowski N.* Przed nową epoką. Materiały do historii OO. Bernardynów w Polsce. Kraków, 1899. S. 84.

<sup>16</sup> Ibid.

<sup>17</sup> *Wyczawski H.* Bernardyni w Polsce. T. III. 1772–1946. Kalwaria Zebrzydowska, 1992. S. 309.

<sup>18</sup> *Golichowski N.* Przed nową epoką... S. 84.

<sup>19</sup> *Krętosz J.* Archidiecezja lwowska obrządku łacińskiego w okresie józefinizmu (1772–1815). Katowice, 2002. S. 264–266.

<sup>20</sup> *Wyczawski H.* Bernardyni w Polsce... S. 297.

<sup>21</sup> Ibid. S. 402.

<sup>22</sup> *Golichowski N.* Przed nową epoką... S. 186.

## № 1

**Ks. Antoni Mikosz  
Prowincyał O.O. Bernardynów  
W Galicyi i Wielkiem  
Księstwie Krakowskiem  
Wielmożnemu Panu  
Stanisławowi Polanowskiemu**

**Marszałkowi powiatu Sokalskiego<sup>1</sup>, Posłowi do Sejmu krajowego<sup>2</sup>**  
i dziedzicowi dóbr: Ostrowa<sup>3</sup>, Szibiczowa<sup>4</sup>, Zabcza<sup>5</sup>, Bezejowa<sup>6</sup> i. t. d.  
pozdrowienie i błogosławieństwo od Pana.

Ubóstwo ściśle, które Zakonodawca nasz Św. Franciszek swą Panią, swą Królową, w zachwyceniu mianował i na niem, jakoby na mocnej podwalinie byt Braci Mniejszych ustalił, odmawia nam wszelkiego prawa do własności. Stolica Apostolska tedy, ażeby i ducha reguły zachować i nieodzownym potrzebom klasztorów naszych zapobiedz, władzę włodarstwa, rozporządzania rzeczami do klasztoru należącemi przelała na Syndyka, opiekuna i obrońcę zgromadzenia. Zgodnie więc z ustawami Papieży Rzymskich: Mikołaja III<sup>7</sup>. i IV<sup>8</sup>., Marcina V<sup>9</sup>. [,] Eugeniusza IV<sup>10</sup>., Klemensa VII<sup>11</sup>, Pawła IV<sup>12</sup>, Inocentego XI<sup>13</sup>., ja, obecny Prowincyał O.O. Benradynów w Galicyi, znając głęboką wiarę, cnoty oraz życzliwe ku nam usposobienie **Wielmożnego Pana**, zapraszam **Go** do wspomnianego urzędowania i klasztor Krystynopolski w zupełna oddaję **Mu** opiekę. Za pieczołowitość i trudy około dobra naszego ponoszone stanie się **Wielmożny Pan** uczestnikiem wszystkich przywilejów, zasług, odpustów i łask od Stolicy Apostolskiej nam dozwolonych, a przytem Zakon cały w najgorętszych modłach swoich nie przestanie błagać **Najwyższego** o czerstwe zdrowie **Wielmożnego Pana**, o błogosławieństwo i pomyślność dla Jego rodziny, po zgasłem zaś najdłuższem życiu do trzech Mszy świętych w kościele naszym Krystynopolskim odprawiać

<sup>1</sup> Полянський С. обіймав посаду маршалка Сокальського повіту у 1870–1890 рр.

<sup>2</sup> Полянський С. вперше був обраний до Крайового Сейму у 1862 р., згодом неодноразово переобирався.

<sup>3</sup> Село Острів Червоноградського р-ну Львівської обл.

<sup>4</sup> Село Себечів Червоноградського р-ну Львівської обл.

<sup>5</sup> Тепер – село Муроване Червоноградського р-ну Львівської обл.

<sup>6</sup> Село Безеїв знаходилося на території теперішнього Сокальського р-ну Львівської обл. Припинило своє існування після Другої світової війни.

<sup>7</sup> Миколай III – Папа Римський у 1277–1280 рр.

<sup>8</sup> Миколай IV – Папа Римський у 1288–1292 рр.

<sup>9</sup> Мартин V – Папа Римський у 1417–1431 рр.

<sup>10</sup> Євгеній IV – Папа Римський у 1431–1447 рр.

<sup>11</sup> Климент VII – Папа Римський у 1523–1534 рр.

<sup>12</sup> Павло IV – Папа Римський у 1555–1559 рр.

<sup>13</sup> Інокентій XI – Папа Римський у 1676–1689 рр.



się mających, najochotniej się zobowiązujemy. Co pieczęcią prowincyi naszej i własnoręcznym podpisem stwierdzam.

We Lwowie dnia 16 Listopada 1875.

[Печатка]

*Ks. Antoni Mikosz  
Prowincyał OO:  
Bernardynów.*

*Переклад*

**Отець Антоній Мікош  
Провінціал отців бернардинців  
В Галичині і Великому  
Князівстві Краківському  
Вельможному Пану  
Станіславу Поляновському  
Маршалку Сокальського повіту, Послові до Крайового Сейму  
і дідичеві маєтків: Острова, Себечів, Забча, Безейова і т. д.  
вітання і благословення від Бога.**

Сувора бідність, що її Законодавець наш Св. Франциск своєю Дружиною, своєю Королевою з піднесенням назвав, і на ньому, ніби на міцних підвалинах побут Братів Менших<sup>14</sup> встановив, забороняє нам всіляке право власності. Тоді Апостольська Столиця, для збереження духа правил і забезпечення нагальних потреб наших монастирів, переказала на Синдика – опікуна та оборонця згромадження, владу управителя і вжитку монастирського майна. Згідно з уставами Пап Римських: Миколая III і IV, Мартина V, Євгенія IV, Климента VII, Павла IV, Інокентія XI, я, теперішній Провінціал отців бернардинців у Галичині, знаючи глибоку віру, чесноти та доброзичливе до нас ставлення Вельможного Пана, запрошую Його до згаданого урядування і кристинопольський монастир повіряю йому в повну цілковиту опіку. За турботу і докладену до нашого майна працю стане Вельможний Пан учасником всіх привілеїв, заслуг, відпустів і ласк, наданих Апостольською Столицею, а також весь Орден у своїх найпалкіших молитвах не перестане благодати Всевишнього про міцне здоров'я Вельможного Пана, про благословення і благополуччя для його родини, після згаслого найдовшого життя охоче зобов'язуємося відправляти до трьох Мес у нашому кристинопольському костелі. Про що засвідчую печаткою нашої провінції і власноручним підписом.

У Львові, 16 листопада 1875 р.

[Печатка]

*Отець Антоній Мікош  
Провінціал отців  
Бернардинців.*

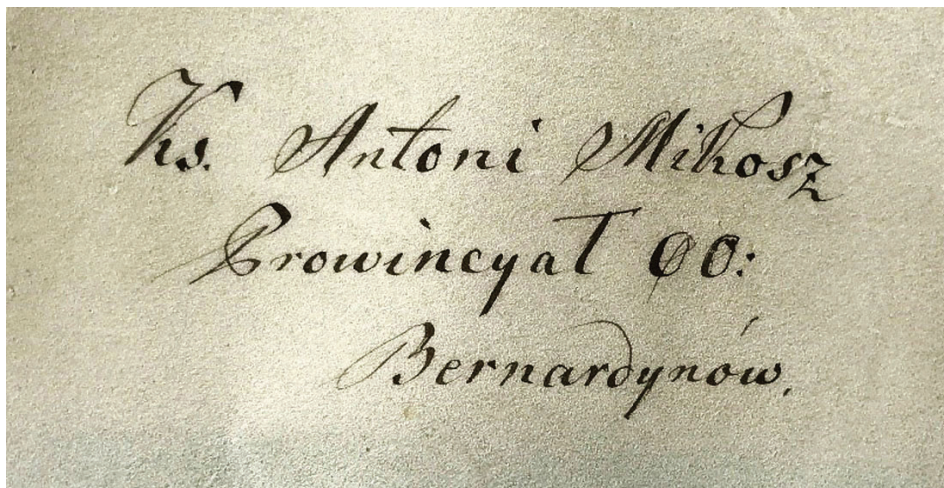
<sup>14</sup> Орден Братів Менших (Ordre Fratrum Minorum) – офіційна назва ордену францисканців.

## № 2



Відбиток печатки Галицької провінції бернардинців.  
Відділ рукописів ЛННБ України імені Василя Стефаника.  
Ф. 5. Оп. 3. Од. зб. 2292. Арк. 1. Оригінал.

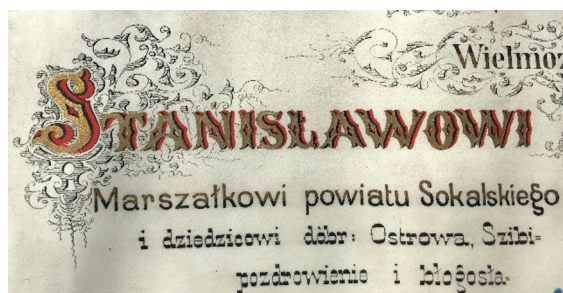
## № 3



Підпис провінціала Антонія Мікоша.  
Відділ рукописів ЛННБ України імені Василя Стефаника.  
Ф. 5. Оп. 3. Од. зб. 2292. Арк. 1. Оригінал.



## № 4



Елементи оздоблення диплома.

Відділ рукописів ЛННБ України імені Василя Стефаника.

Ф. 5. Оп. 3. Од. зб. 2292. Арк. 1. Оригінал.

## REFERENCES

1. Golichowski, N. (1899). *Przed nową epoką. Materiały do historii OO. Bernardynów w Polsce* [Before a new age. Source on the history of Bernardines in Poland] Kraków. [in Polish].
2. Kantak, K. (1923). *Bernardyni Polscy* [Bernardines in Poland] (Vol. 1). Lwów. [in Polish].
3. Krętosz, J. (2002). *Archidiecezja lwowska obrządku łacińskiego w okresie józefinizmu (1772–1815)* [Lviv Archdiocese in the times of the Josephinism]. Katowice: Księgarnia Św. Jacka. [in Polish].
4. Lynch, J. (1994). *Serednovichna Tserkva: korotka istoriia* [The Medieval Church: a brief history]. Kyiv: Osnovy. [in Ukrainian].
5. Miławicki, M. (2011). Stan i perspektywy badań nad dziejami męskich wspólnot zakonnych Kościoła rzymskokatolickiego w Galicji w latach 1772–1918 [State and perspectives of research on the history of male convents of the roman catholic church in Galicia in 1772–1918]. In *Galicja 1772–1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badań* (Vol. 2, pp. 147–194). [in Polish].
6. Murawiec, W. F., Sitnik, A. K., Żuchowski, K. & Gawicki, K. (2012). Dokumenty papierowe i pergaminowe z lat 1571–1903 pochodzące z archiwum klasztoru oo. Bernardynów we Lwowie, przechowywane w Archiwum Prowincji oo. Bernardynów w Krakowie [Paper and parchment documents (1571–1903) of the Bernardine Fathers monastery in Lviv stored in the Provincial Archives of

Bernardine Monks in Cracow]. *Hereditas Monasteriorum*, vol. 1, 209–283. [in Polish].

7. Nowodworkski, M. (Ed.) (1904). *Encyklopedia kościelna* [The Church Encyclopedia] (Vol. XXVIII). Warszawa. [in Polish]

8. Sitnik, A. (2002). Produkcja rękopiśmienna kancelarii Klasztoru oraz Prowincji Ruskiej i Galicyjskiej OO. Bernardynów we Lwowie jako podstawa zbiorów archiwalnych [Manuscripts from the chancellery of the Bernardine monastery and Rus and Gallician regions in Lviv]. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, 78, 179–220. [in Polish].

9. Sitnik, A. (2006). *Benrardyni lwowscy. Histroia klasztoru i kościoła pod wezwaniem świętych Bernardyna ze Sieny i Andrzeja Apostoła we Lwowie (1460–1785)* [Bernardines in Lviv. The history of the monastery and the church of Saints Bernardino of Siena and Andrew the Apostle in Lviv (1460–1785)]. Kalwaria Zebrzydowska. [in Polish].

10. Svanidze, A. (Ed.) (1999). *Gorod v srednevekovoi civilizacii Zapadnoj Evropy. Tom 1. Fenomen srednevekovogo urbanizma* [Town in medieval civilization of Western Europe: the phenomenon of medieval urbanism] (Vol. 1). Moskva: Nauka. [in Russian].

11. Wyczawski, H. (1961). Katalog Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie: część 1: dokumenty [Catalogue of the Archives of the Franciscan Observant (Bernardine) Province in Krakow: part 1: documents]. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, 3(1–2), 25–102. [in Polish].

12. Wyczawski, H. (1962). Katalog Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie: część 2: rękopisy. [Catalogue of the Archives of the Franciscan Observant (Bernardine) Province in Krakow: part 2: manuscripts] *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, 4, 23–225. [in Polish].

13. Wyczawski, H. (1981). Katalog archiwaliów bernardyńskich w zbiorach obcych [Franciscan Observants' (Bernardines') archival materials in non-bernardine collection]. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, 42, 247–292. [in Polish].

14. Wyczawski, H. (1992). *Bernardyni w Polsce. 1772–1946* [Bernardines in Poland. 1772–1946] (Vol. 3). Kalwaria Zebrzydowska. [in Polish].

15. Zdrała, J. (1982). Polanowski Stanisław. *Polski Słownik Biograficzny* (Vol. XXVII, pp. 279–281). [in Polish].

**Nazarii Loshtyn**

Candidate of Historical Sciences,

Research Fellow of the Manuscript Department,

Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8911-7808>

**PERCHMENT DIPLOMA  
CREATED BY THE CHANCELLERY  
OF BERNARDINES GALICIAN PROVINCE**

**Abstract.** This work aims at publication of parchment diploma created by the chancellery of Galician Province of the Franciscan-Observant (known as Bernardines

on the territory of the former Polish-Lithuanian Commonwealth). The parchment diploma is kept in the fonds of Vasyl Stefanyk National Scientific Library in Lviv. **Scientific novelty.** The is to introduce little-known historical source, that give us an opportunity to study the writing culture of catholic monks on Ukrainian lands. **The methodology of the research** is based on general scientific methods of analysis and synthesis, as well as principles of historism and objectivity. The methods of the archeography and sigillography are used for the publication of the supplements. The description of the document includes several elements: date and place of creation; size of the document sheet; original signatures of exponents; description of the seal (shape, material, size, legend, image). **From the perspective of further studies,** it is necessary to engage archival search and find another diploma and similar documents created by the chancellery of Bernardine Galician Province. It gives us an opportunity to provide a comparative study of diploma and study the changes in writing culture of Bernadines in the 19 century. **Conclusions.** Political changes that took place after the first partition of the Polish-Lithuanian Commonwealth in 1772 afterwards made changes in the borders of different church structures. Galician Province was created instead of Rus' Province of Bernardines. Moreover, changes took place in the economic life of the monasteries due to the new law. But in the time of Austrian rule monks used their old traditions to preserve their financial goods. Parchment diploma, analyzed in the article, is dedicated to this theme. Diploma tells us about an old practice to settle monastic estates under the care of a lay person. Monks should use the services of syndycs, as monks from the mendicant orders weren't allowed to possess property.

**Key words:** diploma; parchment; chancellery; Bernardines; Vasyl Stefanyk's National Scientific Library of Ukraine in Lviv; Lviv; Krystynopol.